

บทที่ 1

บทนำ

1.1 . ความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันว่าปัญหาอาชญากรรมในปัจจุบันได้มีการพัฒนาตัวเอง ให้มีความความ สลับซับซ้อนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก โดยเห็นได้จากรูปแบบหรือลักษณะการประกอบอาชญากรรม ที่ มีความหลากหลายทั้งในด้านกระบวนการและอุปกรณ์ในการกระทำความผิด อันเป็นผลมาจาก การปรับตัวของบรรดาอาชญากร เพื่อหลบเลี่ยงกระบวนการสืบสวนสอบสวน ตรวจสอบของ เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยในการปรับตัวนี้อาชญากรได้ใช้เทคนิคต่างๆ ทั้ง การอาศัยประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมาย ได้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงที่มีการพัฒนาไปอย่างไร ซิดจำกัด ใช้ประโยชน์จากสภาพการณ์เป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) มาใช้เป็นช่องทางในการ ดำเนินกิจกรรมที่ผิดกฎหมายเช่นการพัฒนาารูปแบบของอาชญากรไปเป็นรูปแบบขององค์กร (organized crime) และไปเป็นการกระทำความผิดอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) ซึ่ง ลักษณะของการกระทำความผิดดังกล่าวขององค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ ดังกล่าว จะเป็น การประกอบกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย มีการรวมตัวกันอย่างมั่นคง และเคร่งครัดต่อ ระเบียบวินัยตามสายการบังคับบัญชา โดยมีระบบการจัดการ วางแผน และดำเนินการประกอบ ความผิดตามแผนการที่วางไว้ ในการรวมตัวกันเป็นองค์กรนี้ทำให้มีความสามารถในการหลบ เลี่ยงจากกฎหมายมากขึ้น ทั้งการหาช่องว่างทางกฎหมายในการต่อสู้คดีหากสมาชิกถูกจับกุม ดำเนินคดี และในการกระทำความผิดก็จะปกปิด ซ่อนเร้นพยานหลักฐานต่างๆอย่างแนบเนียน หรืออาจทำลายหลักฐานต่างๆจนหมดทำให้บุคคลอื่นไม่อาจทราบถึงการกระทำดังกล่าว หรือ ทราบได้น้อยมาก

จากการจัดการการประกอบอาชญากรรมอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ การบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) ของหน่วยงานทางกระบวนการยุติธรรม ที่จะสืบสวนสอบสวนเพื่อดำเนินคดี กับอาชญากรดังกล่าว นั้น มีความยากลำบากเป็นอย่างยิ่งที่จะเข้าถึงองค์กรและเครือข่ายของ ผู้กระทำความผิด บางครั้งต้องใช้เทคนิคในการสืบสวนขั้นสูงในการปฏิบัติหน้าที่เช่นการปฏิบัติการ แฝงตัว (undercover Operation) หรือการปลอมแปลงตัว อำพรางตัว เพื่อจะได้เข้าถึง พยานหลักฐานของผู้กระทำความผิด โดยเทคนิคเหล่านี้หน่วยงานตำรวจของประเทศแคนาดา (Royal Canadian Mounted Police) ได้มีการใช้กันอย่างกว้างขวาง และได้ถ่ายทอดฝึกอบรมให้ เจ้าหน้าที่สืบสวนหลายหน่วยงานในประเทศไทย ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น FBI จะใช้ในการ

สืบสวนสอบสวนแสวงหาข้อมูลในคดีอาชญากรรมทั่วไป องค์การอาชญากรรม องค์การการก่อการร้าย โดยวิธีการนี้สามารถช่วยให้การทำงานด้านการสืบสวนสอบสวนมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะกับงานสืบสวนระยะยาว (long term investigation)

จากกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาลที่ผ่านมาไม่ได้ให้ความเชื่อถือจากหลักฐานที่ได้มาเนื่องจากการแฝงตัวของเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปสืบหาพยานหลักฐานดังกล่าวมากนัก เพราะเป็นการกระทำที่ไม่มีกฎหมายรองรับ และอาจเกิดเป็นประเด็นว่าเจ้าหน้าที่กระทำความผิดเสียเอง เมื่อมีการนำมาสืบพยานในชั้นศาลก็อาจถูกมองได้ว่าเป็นคำขัดทอดจากผู้กระทำผิดด้วยกัน ซึ่งศาลจะให้น้ำหนักความน่าเชื่อถือน้อย หรือรับฟังที่จะลงโทษจำเลยไม่ได้เลย เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 1659/2514 มีคำพิพากษาดอนหนึ่งใจความว่า "คำให้การของผู้ต้องหาว่าร่วมกันกระทำความผิดกับจำเลยแต่ถูกกันไว้เป็นพยาน บุคคลดังกล่าวนั้นมีน้ำหนักน้อย ยากแก่การรับฟังเป็นพยานหลักฐานยืนยันการกระทำความผิดของจำเลย เพราะพยานอาจขัดทอดจำเลยและปกปิดการกระทำของตนเองเสียเป็นการตอบแทนที่ตนไม่ต้องถูกฟ้องร้องด้วย" จากแนวคำพิพากษาดังกล่าวทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการสืบสวนสอบสวนต้องเพิ่มความระมัดระวังในการแสวงหาหลักฐานมากขึ้น จนกระทั่งในปัจจุบันได้มี พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 บัญญัติให้มีการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัว ซึ่งหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ อนุญาตให้มีการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัว และให้ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มานั้นได้

อย่างไรก็ตามแต่ตามหลักกฎหมายในพระราชบัญญัติดังกล่าวดูเหมือนว่าจะยังมีข้อกังขาบางประการเกี่ยวกับขอบเขตของอำนาจการกระทำการของผู้ได้รับมอบอำนาจให้ใช้กฎหมายตามมาตรา 27 ว่ามีความกว้างขวางเพียงใด เพราะอำนาจดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอยู่น้อยหากมีการใช้อำนาจดังกล่าวมากเกินไป หรืออาจถูกนำไปใช้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่แท้จริงตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทำให้ต้องหาจุดสมดุลระหว่างการใช้อำนาจรัฐกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งในที่นี้อ้างอิงถึงทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม(Crime Control) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เน้นทางด้านประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งเน้นที่จะควบคุม ระวัง และปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก คดีอาญาจะดำเนินไปตามขั้นตอนต่างๆที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ โดยมีกระบวนการกั้นกรอง (Screening) ในแต่ละขั้นตอน และขั้นตอนต่างๆจะดำเนินไปต่อเนื่องและเป็นการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่การสืบสวนก่อนทำการจับกุม การจับกุม การสอบสวนภายหลังการจับกุม การเตรียมคดีเพื่อฟ้องศาล การพิจารณาคดีและการพิพากษา ลงโทษผู้กระทำความผิด และการปลดปล่อยจำเลย ดังนั้น การดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ใน

กระบวนการยุติธรรมจึงต้องมีความรวดเร็วและแน่นอน ฉะนั้นเมื่อได้ตัวผู้กระทำผิดมาแล้วทฤษฎีนี้ก็ให้สันนิษฐานว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดจริงๆและจะมีการดำเนินงานต่อไปตามขั้นตอน ไปจนถึงการพิจารณาคดีพิพากษาของศาล แต่การค้นหาข้อเท็จจริงในชั้นศาลมีอยู่น้อยมาก ทฤษฎีนี้ถือว่าวิธีดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ การวินิจฉัยคดีให้เสร็จไปตั้งแต่ขั้นตอนต้นๆของกระบวนการยุติธรรม อันได้แก่ ตำรวจและอัยการ อันจะทำให้ผู้ต้องสงสัยหรือผู้บริสุทธิ์ได้รับการปลดปล่อยโดยเร็ว และในขณะเดียวกันก็จะทำให้การดำเนินคดีกับผู้ต้องหา มีพยานหลักฐานแน่นแฟ้น หรือผู้ต้องหาไร้สารภาพ และอีกทฤษฎีหนึ่งคือ ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (Due Process) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ยึดกระบวนการภายใต้กฎหมายเป็นหลัก การดำเนินคดีอาญาต้องมีกระบวนการเป็นธรรมตามขั้นตอนต่างๆของกระบวนการยุติธรรม ทฤษฎีนี้ไม่เห็นด้วยกับการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไม่เป็นทางการของทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมในชั้นตำรวจและอัยการ แต่เห็นว่าจะต้องจัดให้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาอย่างเป็นทางการ และเปิดเผยในศาลยุติธรรม ทฤษฎีนี้ถือว่าบุคคลจะถือว่ามีความผิดก็ต่อเมื่อผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณาพิพากษาแล้วว่ามีความผิด นอกจากนี้ผู้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาจะต้องปฏิบัติตามตัวบทกฎหมายอย่างถี่ถ้วนแล้วในการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา พิจารณาคดีตามบทบัญญัติของกฎหมายและคอยทบทวนวิธีการที่ตำรวจหรืออัยการสืบเสาะมา หรือที่ศาลสืบเสาะมาเองว่าได้มาโดยเป็นธรรมหรือไม่ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าทฤษฎีทั้งสองมีวิธีปฏิบัติ (Procedures) ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ทฤษฎีแรกเน้นด้านความมีประสิทธิภาพ ความรวดเร็วแน่นอนของกระบวนการยุติธรรมในชั้นต้น โดยเฉพาะตำรวจและอัยการ อันเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด ซึ่งจะทำให้สังคมอยู่ในภาวะที่จะต้องยอมรับการปฏิบัติของกลไกรัฐบางประการ แต่ทฤษฎีที่สองเน้นทางด้านตัวบทกฎหมาย โดยมุ่งจะให้เป็นธรรม และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของประชาชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นระบบในอุดมคติ (Ideal type) ที่นักนิติศาสตร์แสวงหา

ด้วยเหตุที่พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 มาตรา 27 ได้ให้การคุ้มครองแก่การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่มากขึ้น โดยได้ให้อำนาจที่กว้างขวางขึ้นนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาจุดสมดุลระหว่าง อำนาจรัฐในการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ และ หลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป้าหมายทั้งสองอันนี้จะต้องไม่โน้มเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง เพราะหากคำนึงถึงแต่ความคล่องตัวในการนำตัวอาชญากรรมมาลงโทษมากเกินไปประชาชนก็จะได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐในการรวบรวมพยานหลักฐาน ในทำนองเดียวกันหากมุ่งจะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากเกินไป โดยเกรงว่าประชาชนจะได้รับความเดือดร้อนรำคาญจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐผู้กระทำผิดก็อาจพ้นจากการถูก

นำตัวมาลงโทษก็อาจจะทำให้เกิดความเสียหายต่อสังคมเช่นกันจึงต้องรักษาความสมดุลของอำนาจรัฐและหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน

จากข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาต้องการศึกษาว่า"ภายใต้พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ควรมีมาตรการควบคุมการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัวอย่างไร"

1.2 วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัว
2. เพื่อศึกษาทำความเข้าใจหลักกฎหมายเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัวตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547
3. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัวตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547
4. เพื่อศึกษาและเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสมในการควบคุมการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัวตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547

1.3. ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษานี้โดยขอบเขตของกฎหมายที่จะทำการศึกษานั้น จะทำการศึกษาเฉพาะหลักกฎหมายเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัวภายใต้พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 เท่านั้น โดยจะไม่ทำการศึกษาลักษณะการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการอื่นๆ หรือตามกฎหมายอื่น

1.4 สมมุติฐาน

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ได้บัญญัติกฎหมายอนุญาต ควบคุม ตรวจสอบ และลงโทษ การแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัวไว้ยังไม่เหมาะสม ขาดมาตรการควบคุม ตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจในการอนุญาตให้มีการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัว จึงจำเป็นต้องหาวิธีการตรวจสอบ ควบคุมและถ่วงดุลอำนาจในการอนุญาตให้ใช้อำนาจในการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัว

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาวิจัยแบบเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กฎหมายและระเบียบอื่นๆที่เกี่ยวข้อง รายงานการประชุมรัฐสภาเกี่ยวกับร่างกฎหมาย รวมทั้งรายงานการศึกษา บทความ และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่ค้นคว้าได้มาจากทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัว
2. ทำให้ทราบถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัวตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547
3. ทำให้ทราบสภาพปัญหาและประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัวตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547
4. ทำให้ทราบถึงมาตรการที่เหมาะสมในการควบคุมการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการแฝงตัวตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547